

چهار رساله در

قانون انتخابات، شرح حال آیت الله کاشانی

و آئین نامه زائرسرای اصفهانی‌ها در کربلا

چهار رساله کوچک را در اینجا خدمت دوستداران تقدیم می‌کنیم:

۰. قانون انتخابات مجلس شورای ملی کتابچه‌ای است در ۳۰ صفحه به چاپ رسیده است. اصل قانون انتخابات در جلسه مورخه ۲۸ شوال ۱۳۲۹ به تصویب رسیده و در سال ۱۳۰۴ موادی از آن در مجلس اصلاح شده است. موارد اصلاح شده، با علامت ستاره مشخص گردیده است همان گونه که در تصاویر صفحات کتاب شاهد هستید، این قانون، در هشت فصل تنظیم شده و در پایان حوزه‌های انتخابیه تعریف شده است. برخی از نکات آن جنبه عمومی - انتخاباتی و برخی ناظر به مسائل فکری و فرهنگی جامعه اسلامی - ایرانی در آن روزگار دارد. برای مثال در باره کسانی که از حق انتخاب کردن محرومند می‌توان از طایفه نسوان یاد کرد. همین طور «کسانی که خروجشان از دین حنیف اسلام در حضور یکی از حکام شرع جامع شرایط به ثبوت رسیده باشد». در باره شرایط انتخاب شوندگان نیز از «متجاهرین به فسق و اشخاصی که فساد عقیده دینی و خروجشان از دین حنیف اسلام در نزد یکی از حکام شرع جامع شرایط ثابت و یا بشیاع رسیده باشد». توجه داریم که چند بار پس از آن نیز مجدداً قانون انتخابات تغییر کرد. آنچه هست این دفترچه، یکی از سندهای اصلی در این زمینه است که می‌تواند برای پژوهشگران سودمند باشد.

۲. کتابچه دوم با این عنوان به چاپ رسیده است: «به مناسبت چهل و نهم رحلت حضرت آیت الله کاشانی - قدس سره - به ملت مسلمان ایران تقدیم می‌گردد».

این رساله، در اول اردیبهشت ماه ۱۳۴۱ ش توسط آقای دکتر محمد صادقی نگارش یافته است. آقای صادقی از روحانیون مبارزی بود که تا حوالی انقلاب ۵۷ فعالیت سیاسی داشت و روزگاری هم در نجف در کنار امام خمینی به فعالیتهای مستمر سیاسی و علمی مشغول بود. پس از انقلاب، به دلیل برخی از مشکلات، از کارهای سیاسی کناره گرفت و به نوشتن آثاری در زمینه‌های فقهی و تفسیری پرداخت. کتاب تفسیری او با نام الفرقان در بیست و هفت جلد، یکی از تفاسیر مفصلی است که در بیروت به چاپ رسیده است. وی در زمینه برخی از مسائل فقهی و روش‌های اجتهادی، دیدگاه‌های مخصوص به خود را دارد و اکنون که این سطور نوشته می‌شود، در بستر بیماری است. (بنده شرحی از دیدگاه‌های ایشان را در کتاب «جریان‌ها و سازمان‌های مذهبی سیاسی ایران ۱۳۲۰ - ۱۳۵۷» آورده‌ام). آیت الله صادقی، از مبارزانی بود که در تاریخ نگاری مبارزات روحانیت نیز حساسیت داشت و کتابی در باره انقلاب ۱۹۲۰ عراق نوشت که در سالهای اول انقلاب مکرر چاپ شد. از این رساله مختصر که در ۱۶ صفحه است، ارادت وی به آیت الله کاشانی آشکار می‌شود. آقای صادقی به جز زندگی‌نامه مختصر از آیت الله کاشانی، به شرح مبارزات وی پرداخته و بخش‌هایی از مطالبی که روزنامه‌هایی چون وظیفه و طلوع اسلام و نشریات دیگر در باره آیت الله نوشتند، در آن درج کرده است. به علاوه، عکسی از تشییع جنازه در میانه این جزوه قرار داده است.

۳. فصلی از زندگی پیشوای روحانی حضرت آیت الله کاشانی عنوان یک رساله ۲۲ صفحه‌ای دیگر است که توسط شیخ محمد رازی نویسنده گنجینه

دانشمندان در زمان حیات آیت الله کاشانی نوشته و منتشر شده است. یک مراجعه ساده به آن و نیز آشنایی با مرحوم شریف رازی به ما نشان می‌دهد که اثر مزبور بسیار حرفه‌ای نوشته شده است. یکی از امتیازات این رساله، درج اجازات علمی مرحوم آیت الله کاشانی از مراجع نجف است که تصاویر دستنوشته‌ها نیز در آن درج شده است. به علاوه تعدادی تصویر از آیت الله کاشانی در این کتابچه چاپ شده که جالب توجه و برخی از آن‌ها به نظر می‌رسد در جای دیگری چاپ نشده

است. علاوه بر آن مروری بر مبانی فکری آیت الله، دیدگاه‌های وی در باره مسائل داخلی و خارجی و نیز سیاست و دیانت، از مسائلی است که در این کتابچه درج شده است.

۴. آئین نامه منزلگاه زوار اصفهانی در کربلا نام سومین رساله‌ای است که در اینجا خدمت دوستداران عرضه می‌کنیم. این آئین نامه به سعی و اهتمام جناب آقای حاج محمد حسین خیام حقیقی به چاپ رسیده است. بر اساس آنچه در صفحه نخست این آئین نامه آمده است، وقفنامه مزبور در سال ۱۳۷۰ ق در دادگاه شرعی کربلا به ثبت رسیده و همان زمان، یعنی در مورخه ۲۴ دی ماه ۱۳۲۹ از طرف کنسولگری شاهنشاهی ایران نیز ثبت شده است. اساسنامه مزبور ابتدا تعریف «زوار» را ارائه کرده و توضیح داده است که مقصود زوار اصفهانی است که برای زیارت به کربلا مشرف می‌شوند. سپس شرایط اسکان آنان را در اتاق‌های این زائرسرا بیان و تلاش کرده است تا آن را صرفاً جنبه زیارتی ببخشد، لذا تأکید کرده است که هر گونه تظاهرات سیاسی و مسلکی و حزبی در اینجا ممنوع است. جزوه مزبور در یازده صفحه به چاپ رسیده است. پس از آنکه بعضی‌ها در عراق مسلط شدند این زائرسرا از بین رفت، اما با رفتن صدام، بار دیگر اصفهانی‌ها محل مزبور را به وقف اولیه برگردانده و بازسازی کردند.

رسول جعفریان

. 1

